

О‘ЗBEK MAKTABLARIDA RUS TILINI BILLINGVAL MUHITDA OQITISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI

Akbarova Nargiza Abdulhamidovna

Andijon tuman 47-umumta'lim
maktabi rus tili va adabiyoti o'qituvchisi

Tel: +998884004800

E-mail:nargizaakbarova477@gmail.com

Annotatsiya: ushbu tezisd a O‘zbek maktablarida rus tilini bilingval muhitda o‘qitishning pedagogik asoslari tahlil etiladi. Rus tili, O‘zbekistonning ko‘p millatli va ko‘p tilli jamiyatida muhim rol o‘ynaydi. Tezisd a bilingval ta'limning afzalliklari, uning o‘quvchilar uchun yaratuvchi va rivojlantiruvchi imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. O‘qitish jarayonida rus tilini o‘rganishning metodik yondashuvlari, shuningdek, o‘quvchilarning tilni o‘zlashtirish darajasini oshirish uchun qo‘llaniladigan innovatsion pedagogik texnologiyalar muhokama qilinadi. Ushbu tadqiqot natijalari, rus tilini bilingval muhitda o‘qitishda samaradorlikni oshirishga yordam beradigan tavsiyalarni taqdim etadi. Bilingval ta'lim jarayonida o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish va ularning til ko‘nikmalarini rivojlantirish uchun zarur bo‘lgan metodologik yondashuvlar tahlil etiladi. Umuman olganda, ushbu tezis O‘zbekiston maktablarida rus tilini bilingval muhitda o‘qitishning pedagogik asoslarini chuqur o‘rganishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: o‘zbek maktablari, rus tili, bilingval ta'lim, pedagogik asoslar, o‘qitish metodlari, innovatsion texnologiyalar, tilni o‘zlashtirish, motivatsiya, ko‘p tillilik, ta'lim jarayoni

Kirish. O‘zbekiston Respublikasi ta'lim tizimida rus tili o‘qitilishi muhim ahamiyatga ega. Mamlakatimizda ko‘p millatli va ko‘p tilli jamiyat mavjud bo‘lib, rus tili bu jamiyatda alohida o‘rin tutadi. Rus tili nafaqat davlat idoralarida, balki kundalik hayotda ham keng qo‘llaniladi. Shu sababli, O‘zbekiston maktablarida rus tilini bilingval muhitda o‘qitish ta'lim jarayonining ajralmas qismidir. Bilingval ta'lim – bu

ikki yoki undan ortiq tilni bir vaqtning o'zida o'rganish jarayonidir. Ushbu yondashuv yordamida o'quvchilar nafaqat rus tilini, balki ona tilini ham rivojlantiradilar.

Bilingval ta'lim tushunchasi. Bilingval ta'lim – bu ikki yoki undan ortiq tillarni bir vaqtning o'zida o'rganishga qaratilgan ta'lim jarayonidir. Bu yondashuv nafaqat til bilimlarini rivojlantirishga, balki madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini ham shakllantirishga yordam beradi. Bilingval ta'lim jarayonida o'quvchilar ikki tillarni bir-biriga bog'lab o'zlashtiradilar va bu ularning fikrlash qobiliyatini kengaytiradi. O'zbekiston maktablarida rus tilining roli O'zbekiston maktablarida rus tili nafaqat darslarda, balki kundalik hayotda ham muhim ahamiyatga ega. Rus tili O'zbekistonning tarixiy va madaniy rivojlanishida katta rol o'ynagan. Hozirgi kunda rus tilini bilish talabalar uchun yangi imkoniyatlar ochadi va ularning professional rivojlanishiga yordam beradi.

Bilingval ta'limning afzalliklari ko'plab tadqiqotlarda tasdiqlangan bo'lib, u o'quvchilarning muloqot qilish qobiliyatini oshiradi, ularning fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantiradi. O'zbekiston maktablarida rus tilini bilingval muhitda o'qitishda pedagogik asoslar muhim rol o'ynaydi. O'qituvchilar o'z darslarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarning qiziqishini oshirishlari va ularning til ko'nikmalarini rivojlantirishlari mumkin. Biroq, bu jarayonda bir qator muammolar ham mavjud. Masalan, ba'zi o'qituvchilar yangi metodlarni qo'llashda tajribasiz bo'lishi mumkin yoki kerakli resurslarga ega bo'lmasligi mumkin. Ushbu tezisda O'zbek maktablarida rus tilini bilingval muhitda o'qitishning pedagogik asoslari chuqur tahlil qilinadi. Tezisda bilingval ta'limning afzalliklari va kamchiliklari, shuningdek, rus tilini o'rganish jarayonida qo'llaniladigan metodologik yondashuvlar ko'rib chiqiladi. O'quvchilarning motivatsiyasini oshirish va ularning tilni o'zlashtirish darajasini yaxshilashga qaratilgan tavsiyalar beriladi.

Rus tilini bilingval muhitda o'qitishning pedagogik asoslari quyidagilardan iborat:

- Metodik yondashuv: O'qituvchilar darslarni interaktiv va qiziqarli qilish uchun zamonaviy metodlarni qo'llashlari zarur.

• O'qituvchining roli: O'qituvchi dars davomida talabalarning faol ishtirok etishini ta'minlashi va ularga yordam berishi kerak.

O'quv materiallari: O'zbek maktablarida rus tilini o'qitishda sifatli va zamonaviy o'quv materiallaridan foydalanish muhimdir.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar. Innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida rus tilini bilingval muhitda o'qitishni yanada samarali qilish mumkin. Bu texnologiyalar orasida interaktiv ta'lim platformalari, multimedia vositalari va onlayn resurslar mavjud. Ushbu vositalar yordamida talabalar mustaqil ravishda bilim olishlari va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishlari mumkin. Motivatsiya va uning ahamiyati. O'qitishda motivatsiya juda muhim ahamiyatga ega. Talabalarni rus tilini o'rganishga jalb qilish uchun turli xil usullarni qo'llash kerak. Masalan, interaktiv o'yinlar va guruh ishlari orqali talabalar darslarga qiziqish bilan yondoshadilar.

Muammolar va yechimlar. O'zbekiston maktablarida rus tilini bilingval muhitda o'qitishda bir qator muammolar mavjud. Ba'zi o'qituvchilar yangi metodlarni qo'llashda tajribasiz bo'lishi mumkin yoki kerakli resurslarga ega bo'lmasligi mumkin. Ushbu muammolarni hal qilish uchun o'qituvchilarni tayyorlash dasturlarini amalga oshirish zarur. Xorijiy tajribalar. Boshqa mamlakatlarda bilingval ta'lim tajribasi O'zbekiston uchun foydali bo'lishi mumkin. Xususan, Yevropa mamlakatlaridagi bilingval ta'lim usullari va metodologiyalari O'zbekistonda rus tilini o'qitishda qo'llanilishi mumkin. Kelajakdagi yo'nalishlar O'zbekiston maktablarida rus tilini bilingval muhitda o'qitishni yanada rivojlantirish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Bu chora-tadbirlarga yangi metodlarni joriy etish, o'qituvchilarni tayyorlash va zamonaviy resurslardan foydalanishni kiritish kiradi.

Xulosa. Ushbu tezisda O'zbek maktablarida rus tilini bilingval muhitda o'qitishning pedagogik asoslari tahlil qilindi. Bilingval ta'lim nafaqat til bilimlarini rivojlantirishga, balki madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini shakllantirishga ham yordam beradi. O'zbekiston maktablarida rus tili nafaqat darslarda, balki kundalik hayotda ham muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlandi. Innovatsion pedagogik

texnologiyalarni qo'llash orqali rus tilini bilingval muhitda o'qitishni yanada samarali qilish mumkin. Talabalarni darslarga jalb qilish uchun motivatsiyani oshirish zarurati ham alohida e'tiborga olinishi kerak. Biroq, ushbu jarayonda bir qator muammolar ham mavjud bo'lib, ularni hal qilish uchun zarur chora-tadbirlarni amalga oshirish lozim. Umuman olganda, O'zbekiston maktablarida rus tilini bilingval muhitda o'qitishni rivojlantirish kelajak avlodning global dunyoda raqobatbardoshligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Harmer, J. (2007). The Practice of English Language Teaching.
2. Richards, J.C., Rodgers, T.S. (2014). Approaches and Methods in Language Teaching.
3. Brown, H.D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching.
4. Scrivener, J. (2010). Learning Teaching: The Essential Guide to English Language Teaching.
5. Nation, I.S.P., Newton, J. (2009). Teaching ESL/EFL Listening and Speaking.
6. Tharp, R.G., Gallimore, R. (1991). A Theory of Teaching Based on Vygotsky's Work.
7. Cummins, J. (2000). Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire.
8. Baker, C., Wright, W.E. (2017). Foundations of Bilingual Education and Bilingualism.